

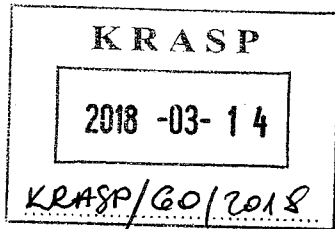

ZASTĘPCA SZEFA
KANCELARII SEJMU

Adam Podgórski

Warszawa, dnia 8 marca 2018 r.

GMS-WP-173-76/18

Przewodniczący
Konferencji Rektorów
Akademickich Szkół Polskich
Pan prof. dr hab. inż. Jan Szmidt

Szanowny Panie Przewodniczący

Z upoważnienia Marszałka Sejmu, uprzejmie przekazuję – w trybie art. 55 ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz.U.2017.2183 j.t. ze zm.) - komisyjny projekt ustawy o zmianie ustawy o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym oraz niektórych innych ustaw (przedstawiciel wnioskodawców: poseł Danuta Pietraszewska), z prośbą o przedstawienie opinii.

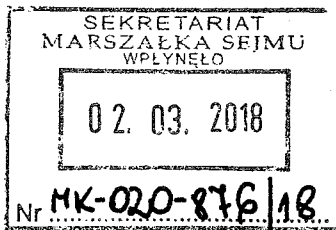
Z poważaniem

Warszawa, dnia 1 marca 2018 r.

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

VIII kadencja
Komisja Mniejszości
Narodowych i Etnicznych
MNE-020-1-2018

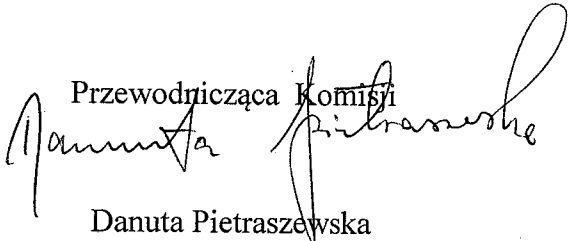
Pan
Marek Kuchciński

Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Na podstawie art. 32 ust. 2 regulaminu Sejmu Komisja Mniejszości Narodowych i Etnicznych wnosi projekt ustawy:

- o zmianie ustawy o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym oraz niektórych innych ustaw.

Do reprezentowania stanowiska Komisji w pracach nad projektem ustawy została upoważniona pani poseł Danuta Pietraszewska.

Przewodnicząca Komisji

Danuta Pietraszewska

USTAWA

z dnia 2017 r.

**o zmianie ustawy o mniejszościach narodowych i etnicznych
oraz o języku regionalnym oraz niektórych innych ustaw¹⁾**

Art. 1. W ustawie z dnia 6 stycznia 2005 r. o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym (Dz. U. z 2017 r. poz. 823) wprowadza się następujące zmiany:

1) tytuł ustawy otrzymuje brzmienie:

„o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o językach regionalnych”;

2) art. 1 otrzymuje brzmienie:

„Art. 1. Ustawa reguluje sprawy związane z zachowaniem i rozwojem tożsamości kulturowej mniejszości narodowych i etnicznych, zachowaniem i rozwojem języków regionalnych, integracją obywatelską i społeczną osób należących do mniejszości narodowych i etnicznych, a także sposób realizacji zasady równego traktowania osób bez względu na pochodzenie etniczne oraz określa zadania i kompetencje organów administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego w zakresie tych spraw”;

3) tytuł rozdziału 4 otrzymuje brzmienie: „Języki regionalne”;

4) w art. 19:

a) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Językami regionalnymi w rozumieniu ustawy są:

1) język kaszubski;

¹⁾ Niniejszą ustawą zmienia się ustawę z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty, ustawę z dnia 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji, ustawę z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej, ustawę z dnia 7 października 1999 r. o języku polskim oraz ustawę z dnia 29 sierpnia 2003 r. o urzędowych nazwach miejscowości i obiektów fizjograficznych.

2) język wilamowski.”

b) dodaje się ust. 3 w brzmieniu:

„3. Przepisy art. 7–15 stosuje się odpowiednio, z tym że przez liczbę mieszkańców gminy, o której mowa w art. 14, należy rozumieć liczbę osób posługujących się językiem regionalnym, urzędowo ustaloną jako wynik ostatniego spisu powszechnego.”;

5) art. 20 otrzymuje brzmienie:

„Art. 20. 1. Realizacja prawa osób posługujących się językami, o których mowa w art. 19, do nauki tych języków lub w tych językach odbywa się na zasadach i w trybie określonych w ustawie wymienionej w art. 17.

2. Organy władzy publicznej są obowiązane podejmować odpowiednie środki w celu wspierania działalności zmierzającej do zachowania i rozwoju języków, o których mowa w art. 19. Przepisy art. 18 ust. 2, 3 i 3a oraz ust. 5 stosuje się odpowiednio.

3. Środkami, o których mowa w ust. 2, mogą być również środki przekazywane z budżetu jednostki samorządu terytorialnego organizacjom lub instytucjom, realizującym zadania służące zachowaniu i rozwojowi języków, o których mowa w art. 19.”;

6) w art. 21 w ust. 2 pkt 5 otrzymuje brzmienie:

„5) podejmuje działania na rzecz zachowania i rozwoju języków, o których mowa w art. 19.”;

7) w art. 22:

a) w ust. 1 pkt 4 otrzymuje brzmienie:

„4) podejmowanie działań na rzecz respektowania praw osób posługujących się językami, o których mowa w art. 19.”,

b) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. W celu realizacji zadań, o których mowa w ust. 1, wojewoda współdziała z organami samorządu terytorialnego i organizacjami społecznymi, w szczególności z organizacjami mniejszości, oraz opiniuje programy na rzecz mniejszości, a także zachowania i rozwoju języków, o których mowa w art. 19, realizowane na terenie danego województwa.”;

8) w art.23:

a) w ust. 2 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) opiniowanie programów służących tworzeniu warunków sprzyjających zachowaniu i rozwojowi tożsamości kulturowej mniejszości, zachowaniu i rozwojowi języków regionalnych, integracji obywatelskiej lub społecznej”;

b) w ust. 2 pkt 4 otrzymuje brzmienie:

„4) opiniowanie wysokości i zasad podziału środków przeznaczonych w budżecie państwa na wspieranie działalności zmierzającej do ochrony, zachowania i rozwoju tożsamości kulturowej mniejszości oraz zachowania i rozwoju języków regionalnych;”;

9) w art. 24:

a) ust. 1:

- pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) dwóch przedstawicieli społeczności posługującej się językiem kaszubskim;”;

- po pkt 3 dodaje się pkt 3a w brzmieniu:

- 3a) jednego przedstawiciela społeczności posługującej się językiem wilamowskim.”;

b) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Minister właściwy do spraw wyznań religijnych oraz mniejszości narodowych i etnicznych zawiadamia organy, o których mowa w ust. 1 pkt 1, oraz organizacje mniejszości oraz społeczności posługujących się językami, o których mowa w art. 19, o zamiarze wystąpienia do Prezesa Rady Ministrów z wnioskiem, o którym mowa w ust. 2.”;

c) ust. 5 – 7 otrzymują brzmienie:

„5. Poszczególne mniejszości, o których mowa w art. 2, oraz społeczności posługujące się językami, o których mowa w art. 19, zgłaszają ministrowi właściwemu do spraw wyznań religijnych oraz mniejszości narodowych i etnicznych swoich kandydatów na członków Komisji Wspólnej reprezentujących daną mniejszość lub społeczność posługującą się jednym z języków, o których mowa w art. 19, w liczbie

określonej dla tej mniejszości lub dla tych społeczności odpowiednio w ust. 1 pkt 2, 3 albo 3a, w terminie 90 dni od dnia otrzymania zawiadomienia, o którym mowa w ust. 3.

6. Jeżeli w terminie określonym w ust. 5 któraś z mniejszości lub społeczności posługujących się językami, o których mowa w art. 19, nie zgłosi swoich kandydatów lub zgłosi liczbę kandydatów inną niż określona odpowiednio dla tej mniejszości w ust. 1 pkt 2, a dla społeczności w ust. 1 pkt 3 albo 3a, wówczas minister właściwy do spraw wyznań religijnych oraz mniejszości narodowych i etnicznych przedstawia tej mniejszości lub społeczności do zaopiniowania swoich kandydatów na członków Komisji Wspólnej reprezentujących tę mniejszość lub społeczność. W przypadku niewyrażenia przez mniejszość lub społeczność opinii w terminie 30 dni od dnia przedstawienia przez ministra właściwego do spraw wyznań religijnych oraz mniejszości narodowych i etnicznych kandydatów, wymóg uzyskania opinii uznaje się za spełniony.

7. We wniosku, o którym mowa w ust. 2, minister właściwy do spraw wyznań religijnych oraz mniejszości narodowych i etnicznych wskazuje jako kandydatów na członków Komisji Wspólnej jedynie osoby zgłoszone przez organy, o których mowa w ust. 1 pkt 1, oraz mniejszości lub społeczności posługujące się językami, o których mowa w art. 19, z zastrzeżeniem ust. 6, a także kandydata na sekretarza Komisji Wspólnej.”;

10) w art. 25 ust. 1 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) wystąpienia przez organ lub mniejszość lub społeczność posługującą się jednym z języków, o których mowa w art. 19, których przedstawicielem jest członek, do ministra właściwego do spraw wyznań religijnych oraz mniejszości narodowych i etnicznych, z uzasadnionym wnioskiem o odwołanie członka ze składu Komisji Wspólnej;”;

11) w art. 27 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Współprzewodniczącymi Komisji Wspólnej są przedstawiciel ministra właściwego do spraw wyznań religijnych oraz mniejszości narodowych i etnicznych oraz przedstawiciel mniejszości oraz społeczności posługujących się językami, o których mowa w art. 19, wybrany przez członków Komisji Wspólnej, o których mowa w art. 24 ust. 1 pkt 2 i 3.”;

12) w art. 28 ust. 2 i 3 otrzymują brzmienie:

„2. Posiedzenia zwołuje współprzewodniczący Komisji Wspólnej, będący przedstawicielem ministra właściwego do spraw wyznań religijnych oraz mniejszości

narodowych i etnicznych, z inicjatywy własnej lub na wniosek współprzewodniczącego, będącego przedstawicielem mniejszości i społeczności posługujących się językami, o których mowa w art. 19.

3. W celu wypracowania wspólnego stanowiska mniejszości i społeczności posługujących się językami, o których mowa w art. 19, współprzewodniczący, będący przedstawicielem mniejszości i tych społeczności, może zwoływać posiedzenia, w których udział będą brali tylko członkowie Komisji Wspólnej, o których mowa w art. 24 ust. 1 pkt 2 i 3. Stanowisko jest niezwłocznie przekazywane pozostałym członkom Komisji Wspólnej przez współprzewodniczącego.”;

13) w art. 29 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Przedstawicielom organizacji mniejszości oraz społeczności posługujących się językami, o których mowa w art. 19, uczestniczącym w pracach Komisji Wspólnej przysługuje zwrot kosztów podróży i noclegów, na zasadach określonych w przepisach dotyczących wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju, wydanych na podstawie art. 77⁵ § 2 Kodeksu pracy.”;

14) w art. 31 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Organy administracji rządowej, samorządu terytorialnego oraz organizacje mniejszości oraz społeczności posługujących się językami, o których mowa w art. 19, są obowiązane do przekazywania ministrowi właściwemu do spraw wyznań religijnych oraz mniejszości narodowych i etnicznych, na jego wniosek, informacji pozostających w zakresie działania tych organów lub organizacji i dotyczących sytuacji mniejszości oraz społeczności posługujących się językami, o których mowa w art. 19, lub realizacji zadań na rzecz mniejszości lub zachowania i rozwoju języków, o których mowa w art. 19.”;

15) art. 32 otrzymuje brzmienie:

„Art. 32. Organy administracji rządowej, samorządu terytorialnego oraz organizacje pozarządowe są obowiązane do przekazywania wojewodzie, w celu zaopiniowania, dokumentów dotyczących programów realizowanych z ich udziałem na

terenach województwa, dotyczących mniejszości lub zachowania i rozwoju języków, o których mowa w art. 19, finansowanych w całości lub części ze środków publicznych."

Art. 2. W ustawie z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2016 r. poz. 1943, z późn. zm.²⁾) w art. 13 ust. 7 otrzymuje brzmienie:

„7. Minister właściwy do spraw oświaty i wychowania podejmie działania w celu popularyzacji wiedzy o historii, kulturze, językach i o tradycjach religijnych mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługujących się językami regionalnymi.”.

Art. 3. W ustawie z dnia 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji (Dz. U. z 2017 r. poz. 1414 i 2111) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 15 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Nadawcy programów radiowych, z wyłączeniem programów tworzonych w całości w języku mniejszości narodowej lub etnicznej, lub w języku regionalnym w rozumieniu art. 19 ustawy z dnia 6 stycznia 2005 r. o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o językach regionalnych (Dz. U. z 2017 r. poz. 823 i ...), przeznaczają co najmniej 33% miesięcznego czasu nadawania w programie utworów słowno-muzycznych na utwory, które są wykonywane w języku polskim, z tego co najmniej 60% w godzinach 5–24.”;

2) w art. 21 w ust. 1a pkt 8a otrzymuje brzmienie:

„8a) uwzględnianie potrzeb mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługujących się językami regionalnymi, w tym emitowanie programów informacyjnych w językach mniejszości narodowych i etnicznych oraz językach regionalnych;”;

3) w art. 30 ust. 4a otrzymuje brzmienie:

„4a. Powołując rady programowe oddziałów emitujących programy w językach mniejszości narodowych i etnicznych oraz w językach regionalnych, Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji uwzględnia kandydatów zgłaszanych przez organizacje mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługujących się językami

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2016 r. poz. 1943, 1954, 1985 i 2169 oraz z 2017 r. poz. 60, 949 i 1292)

regionalnymi. Prawo zgłaszania kandydatów przysługuje także Komisji Wspólnej Rządu i Mniejszości Narodowych i Etnicznych.”.

Art. 4. W ustawie z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej (Dz. U. z 2017 r. poz. 2017 r., z późn. zm.³⁾) w art. 30 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) związane z zachowaniem i rozwojem tożsamości kulturowej mniejszości narodowych i etnicznych oraz zachowaniem i rozwojem języków regionalnych.”.

Art. 5. W ustawie z dnia 7 października 1999 r. o języku polskim (Dz. U. z 2011 r. poz. 224 i 455 z 2015 r. poz. 1132 oraz z 2017 r. poz. 60) w art. 2 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) praw mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługujących się językami regionalnymi.”.

Art. 6. W ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2018 r. poz. 450) w art. 4 w ust. 1 pkt 5 otrzymuje brzmienie:

„5) działalności na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych oraz języków regionalnych;”.

Art. 7. W ustawie z dnia 29 sierpnia 2003 r. o urzędowych nazwach miejscowości i obiektów fizjograficznych (Dz. U. poz. 1612 oraz z 2005 r. poz. 141) w art. 5 ust. 1 pkt 6 otrzymuje brzmienie:

„6) sekretarz Komisji Wspólnej Rządu i Mniejszości Narodowych i Etnicznych, utworzonej na podstawie przepisu art. 23 ustawy z dnia 6 stycznia 2005 r. o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o językach regionalnych.”.

Art. 8. W ustawie z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2017 r. poz. 59, 949 i 2203) w art. 104 pkt 4 otrzymuje brzmienie:

„4) organizowania różnorodnych działań rozwijających wrażliwość kulturową i społeczną uczniów, w tym w zakresie podtrzymywania tożsamości narodowej i językowej uczniów należących do mniejszości narodowych, mniejszości etnicznych oraz społeczności posługujących się językami regionalnymi;”.

³⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2017 r. poz. 1086, 1566, 1909, 2180 i 2494 oraz z 2018 r. poz. 138 i 379.

Art. 9. 1. Minister właściwy do spraw wyznań religijnych oraz mniejszości narodowych i etnicznych zawiadomi w terminie 60 dni od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy organy, o których mowa w art. 24 ust. 1 pkt 1, oraz organizacje społeczności posługującej się językiem wilamowskim o zamiarze wystąpienia do Prezesa Rady Ministrów z wnioskiem o powołanie do Komisji Wspólnej Rządu i Mniejszości Narodowych i Etnicznych przedstawiciela społeczności posługującej się językiem wilamowskim.

2. Do pierwszego powołania do Komisji Wspólnej Rządu i Mniejszości Narodowych i Etnicznych przedstawiciela społeczności posługującej się językiem wilamowskim stosuje się odpowiednio przepisy art. 24 ust. 2 i 4-7 ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.

Art. 10. Ustawa wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia.

UZASADNIENIE

Przedmiotem nowelizacji ustawy jest uznanie **języka wilamowskiego** za język regionalny. Jest on używany jako autochtoniczny rodzimy język lokalny w miasteczku Wilamowice (po wilamowsku *Wymysou*) należącym obecnie administracyjnie do powiatu bielskiego województwa śląskiego.

Wilamowice są ośrodkiem administracyjnym miejsko-wiejskiej gminy Wilamowice. W 2013 r. liczba ludności całej gminy wynosiła 16.670 osób, z czego w mieście Wilamowice ok. 3.020 osób, co stanowi 18% populacji gminy. Wilamowianie⁴ są więc mniejszością nawet na najniższym szczeblu podziału administracyjnego. Wilamowice stanowią jedyną w swoim rodzaju na obecnych terenach Polski językową społeczność mikroregionalną.

Powstała ona w wyniku XIII-wiecznego germańskojęzycznego osadnictwa na spustoszonych najazdami tatarskimi ziemiach Księstwa opolsko-raciborskiego. Założono wtedy m.in. obecną Starą Wieś (po wilamowsku zwaną *Wymysdiöf*, czyli „Wilamowską Wsią”). W późniejszym okresie, ale jeszcze przed 1300 rokiem część mieszkańców tej osady przeniosła się kilka kilometrów dalej na wschód i zasiedliła Wilamowice. Najprawdopodobniej w trakcie tej samej fali kolonizacyjnej powstała i tzw. *bielsko-bialska wyspa językowa* (enklawa etniczno-językowa składająca się z Bielska, Białej i otaczających je miejscowości po obu stronach śląsko-małopolskiej granicy). Osadnicy przybywali na ten pograniczny obszar z Śląska, a tamże wcześniej z rozmaitych terenów germańskich, a nawet być może pogranicza germańsko-romańskiego.

Opracowania lingwistyczne na ogół zaliczają wilamowski do frankońskich odmian średniowysokoniemieckich. W okresie kolonizacji Wilamowic – a tym bardziej w poprzedzających je okresach przybywania na Śląsk germańskojęzycznych fal osadniczych – na najszerzej rozumianych obszarach zachodniemieckich kształtowały się jeszcze języki rozmaitych (późniejszych) grup językowych. Pierwsi koloniści w drodze na wschód opuścili je zanim jeszcze ukształtowały się takie języki, jak np. niderlandzkie odmiany holenderskie/flamandzkie oraz ich standard, czy bardziej centralne luksemburskie, limburskie, i in.⁵ Wilamowianie od pokoleń przekazują rozmaite fakty i teorie, które świadczą o przybyciu ich przodków z szeroko rozumianej Europy Północno-Zachodniej – rozmaitymi drogami oraz rodami przybywać mieli z Flandrii, Holandii, Fryzji, a nawet Anglii i Szkocji.

Przekonanie i argumentacja o „anglo-saskim” czy niderlandzkim pochodzeniu uchroniły Wilamowian przed wysiedleniem po II wojnie światowej roku do Niemiec

⁴ W uzasadnieniu stosowana będzie proponowana do znormalizowanego użycia w dalszych aktach pisownia etnonimu Wilamowianie dużą literą – co podkreślić ma regionalno-etniczny charakter tej społeczności.

⁵ Luksemburski jest narodowym językiem Wielkiego Księstwa Luksemburga; limburski zaś uznanym *Europejską kartą języków regionalnych lub mniejszościowych* językiem regionalnym w Królestwie Niderlandów.

(kiedy to praktycznie przestała istnieć bielsko-bialska wyspa językowa). W samych Wilamowicach jednak w 1945 roku zabroniono używania języka i eksponowania odrębności kulturowych (przede wszystkim strojów wilamowskich) – osoby niestosujące się do tego zakazu surowo karano: kobiety noszące stroje publicznie upokarzano, rozbierano, gwałcono, a stroje palono. Wilamowian zsyłano do obozów pracy w Związku Radzieckim, wiele rodzin wysiedlono oddając ich majątek mieszkańcom okolicznych miejscowości, którzy uważali byli Wilamowian za Niemców; dziesiątki aresztowano i osadzono (nawet kilkakroć) w powojennych obozach pracy (np. Oświęcim i Jaworzno) i komunistycznych więzieniach. Nie wszyscy doczekali się zwrotu zawłaszczonych bezpodstawnie majątków.

Wilamowice od dawna stanowiły jednak **enklawę językowo-etniczną odrębną** zarówno od bielsko-bialskiego kompleksu językowego, jak i całkowicie spolonizowanego bezpośredniego otoczenia. Wilamowianie ukształtowali i posiadają świadomość własnej etniczno-językowej wspólnoty lokalnej, której wymiernymi, widzialnymi emblematami są:

- **język** – również w formie pisanej;
- **stroje** tradycyjne – wraz z całym systemem reguł ich noszenia i nazw, jak i wiedzą i umiejętnościami ich wytwarzania i obróbki;
- **więzy** pokrewieństwa i powinowactwa, oraz związane z nimi w przeszłości zasady endogamii, wewnątrz struktury społeczne oraz nazewniczy system **przydomków**;
- system nazw miejscowych (**mikrotoponimów**), których większość w Wilamowicach posiada wersje oryginalne wilamowskie i odpowiadające im polskie.

Unikalny kompleks językowo-kulturowy, który przez kilkaset lat stanowił o wyjątkowości społeczności tej miejscowości zaczął znikać z publicznego użycia po prześladowaniach lat 1940-tych. Język przestał wkrótce potem pełnić podstawową swoją funkcję – komunikacyjną, a jego przekaz międzypokoleniowy w większości rodzin wilamowskich ustał. Dla Wilamowian urodzonych przed końcem lat 1940-tych stanowił jednak język pierwszy, rodzimy i podstawowe narzędzie identyfikacji lokalnej – czyli pierwszorzędnej – tożsamości. Proces wymierania ustał nieco na intensywności na początku lat 1990-tych, wraz z ponownym zainteresowaniem uczonych, którzy z czasem przystąpili do zbiorowego opracowania wspomnianej wcześniej monografii. Przełom wieków przyniósł pierwsze działania na rzecz przywrócenia obecności wilamowskiego w lokalnej kulturze i życiu społecznym: reaktywowano Zespół Regionalny *Wilamowice*, który dziś ma w swoim repertuarze pokaźny materiał wilamowskojęzyczny – część z niego zaprezentowano podczas konferencji w Sejmie Rzeczypospolitej Polskiej nt. *Europejskich i regionalnych instrumentów ochrony języków zagrożonych w listopadzie 2013 r. Aby zespołowi temu zapewnić osobowość prawną i zaplecze instytucjonalne*

powołano Stowarzyszenie na Rzecz Zachowania Dziedzictwa Kulturowego Miasta Wilamowice Wilamowianie. Stowarzyszenie posiada w Wilamowicach swoją siedzibę, ma kilkudziesięciu członków, prowadzi coraz aktywniejszą działalność na rzecz zachowania, wzmacniania i przekazu językowego i ogólnokulturowego dziedzictwa społeczności, m.in. przygotowując cenione i nagradzane wystawy, wydarzenia naukowe, imprezy kulturalne.

Stowarzyszenie to, wraz z Wydziałem Artes Liberales Uniwersytetu Warszawskiego zorganizowało m.in. pierwszą międzynarodową konferencję w Wilamowicach pt. Ginące języki. Kompleksowe modele badań i rewitalizacji w czerwcu 2014 r., oraz Szkołę Letnią i Konferencję we współpracy z University of London we wrześniu 2016 r., w których to wydarzeniach wzięło udział w sumie już ponad stu specjalistów z wielu krajów świata.

W listopadzie 2013 r. założono akademię języka wilamowskiego, która ma się zajmować m.in. rewitalizacją, normalizacją i dalszą standaryzacją języka wilamowskiego, oraz koordynacją naukowych jego badań.

Wilamowski jest językiem przede wszystkim mówionym, posiadającym dla Wilamowian pierwszorzędne znaczenie tożsamościowo-symboliczne, ale odzyskującym też wymiar komunikacyjno-społeczny i kulturotwórczy. Umożliwia to m.in. systematyczna dokumentacja oraz standaryzacja tego języka. Wilamowski posiada słownik i kompendium gramatyki powstałe w międzywojennym okresie funkcjonowania tego języka jako żywego i pierwszego narzędzia komunikacji w Wilamowicach. Na ukończeniu są współcześnie zaktualizowane słownik i gramatyka; kontynuowane są badania socjolingwistyczne.

Za prekursora literatury w języku wilamowskim uważany jest Florian Biesik (1850-1926) - autor kilkunastu odnalezionych, opublikowanych i coraz szerzej znanych w Wilamowicach i w świecie tekstów poetyckich i prozatorskich. Po wilamowsku pisał i publikował również rodzimy twórca Józef Gara (*Tofer-Juza* 1920-2013), a z najmłodszego pokolenia Tymoteusz Król (*Tiōma-fum-Dökter*, ur. 1993) i Justyna Majerska (*Jusiã-fum-Biöetuł*, ur. 1993). Przytaczane tu przydomki osobowe stanowią wspomniany już, a coraz powszechniej przez młode pokolenie nowych użytkowników wilamowskiego stosowany prymarny element wilamowskiej tożsamości kulturowo-językowej.

Tymoteusz Król jest również twórcą znormalizowanego i akceptowanego standardu ortografii wilamowskiej, dzięki czemu język ten używany jest już w rozmaitych materiałach i publikacjach do nauki języka i dla dzieci – m.in. w będącym na ukończeniu słowniku obrazkowym i podręczniku dla najmłodszych. Od kilku lat język wilamowski nauczany jest w ramach w/w Stowarzyszenia, od roku zaś – dzięki zgodzie władz gminnych i dyrekcji miejscowego Zespołu Szkół naukę języka wprowadzono tam jako zajęcia pozalekcyjne. Pierwsze osoby (tzw. neomówcy wilamowskiego) zdały na

Uniwersytecie Warszawskim egzamin z języka wilamowskiego na poziomie B1. Na kilku uczelniach europejskich prowadzone są monograficzne zajęcia z etnolingwistyki Wilamowic. Od roku akademickiego 2015/2016 na Uniwersytecie Warszawskim prowadzone są zajęcia z języka wilamowskiego, od roku akademickiego 2016/2017 także na poziomie średnio-zaawansowanym. Na zajęcia związane z kulturą i językiem Wilamowic uczęszcza kilkudziesięciu studentów.

W 2015 roku po raz pierwszy w gminie Wilamowice obchodzono też Międzynarodowy Dzień Języków Ojczystych, w tym języka wilamowskiego. Rosnąca grupa młodzieży i dzieci uczy się go nie tylko w ramach kursów samego języka, ale i poprzez udział w przedstawieniach teatralnych.. Coraz więcej języka wilamowskiego na internetowych portalach społecznościowych, co również powoduje odnawianie jego zasobów leksykalnych i komunikacyjnych: powstają nowe wyrażenia i zastosowania *wymysiöeryś*. Od kilku lat w krajobrazie językowym Wilamowic widoczny jest pisany język wilamowski.

Szczególną popularność zyskuje w ostatnim czasie grupa teatralna wystawiająca sztuki w języku wilamowskim. W 2014 roku premierę miał „Der Klíny Fjyśt” (*Mały Książę*), w 2015 – „Der Hobbit” (*Hobbit*; przedstawienie to zostało wystawione w lutym 2016 r. w Teatrze Polskim w Warszawie), a w 2016 r. „Uf jer wełt” – poemat Floriana Biesika.

Działania te wspierane są organizacyjnie, logistycznie, a zwłaszcza finansowo przez samych inicjatorów, ośrodki akademickie, projekty naukowe i ewentualnie z innych źródeł, coraz bardziej brakuje jednak instytucjonalnego wsparcia należnego językowi wilamowskiemu jak pełnoprawnemu i uznanemu ustawowo językowi regionalnemu.

Podsumowując:

Język wilamowski w pełni zasługuje na przyznanie mu statusu języka regionalnego w rozumieniu *Ustawy*, spełniając warunki zawarte w art. 19 ust. 1.

Za język regionalny w rozumieniu ustawy, zgodnie z Europejską kartą języków regionalnych lub mniejszościowych, uważa się język, który:

- 1) jest tradycyjnie używany na terytorium danego państwa przez jego obywateli, którzy stanowią grupę liczebnie mniejszą od reszty ludności tego państwa;*
- 2) różni się od oficjalnego języka tego państwa; nie obejmuje to ani dialektów oficjalnego języka państwa, ani języków migrantów⁶*

bowiem:

1. Język wilamowski jest tradycyjnie – a mianowicie od ponad 800 lat – używany na terytorium Polski przez społeczność Wilamowian - obywateli polskich (w latach 1772-1918 w składzie Monarchii Habsburgów/Cesarstwa Austrii) – którzy stanowią grupę liczebnie mniejszą nie tylko od reszty ludności Polski, ale i na wszystkich poziomach jej podziału administracyjnego.
2. Język wilamowski różni się i genetycznie i typologicznie (systemowo) od języka polskiego, który jest oficjalnym językiem w Polsce. Nie jest dialektem języka polskiego, ani nie jest językiem migrantów w rozumieniu ani *Europejskiej karty* ani *Ustawy*.

Języka wilamowskiego nie można uważać za dialekt języka niemieckiego, ponieważ nigdy nie pozostawał on w relacji dialektalnej podrzędności w stosunku do języka ogólnego/górnoniemieckiego (*Hochdeutsch*). Z wyjątkiem krótkiego w wielowiekowej językowej historii społeczności wilamowskiej okresu okupacji hitlerowskiej, wilamowski nie pozostawał też w takiej podrzędności w wymiarze socjolingwistycznym. Stosunki językowe w Wilamowicach okresu habsbursko-austriackiego scharakteryzować można jako przybliżoną równowagę prestiżów pomiędzy wilamowskim (językiem powszednim społeczności), polskim (językiem sfery publicznej, np. religii i szkolnictwa) i niemieckim w odmianie austriackiej (językiem administracji). Przez większość swoich dziejów wilamowski pozostawał i rozwijał się w kulturowym, socjolingwistycznym i lingwistycznym oddziaływaniu języka polskiego, który pozostaje dlań głównym źródłem kontaktów językowych, zarówno w sferze leksyki, jak i morfologii, składni i fonetyki. Wilamowski ma zatem mnóstwo systemowych=językowych cech zapożyczonych z polszczyzny (też jej krakowskiej odmiany małopolskiej), nie jest jednakże w najmniejszym stopniu tej polszczyzny dialektem.

⁶ W oczywistym wymiarze i interpretacji chodzi o „dialekty oficjalnego języka tego państwa i o języki migrantów” (wg oryginału tekstu Karty – ang: „...it does not include either dialects of the official language(s) of the State or the languages of migrants”; franc.: „elle n'inclut ni les dialectes de la (des) langue(s) officielle(s) de l'Etat ni les langues des migrants”).

Definicyjnie odpowiada więc język wilamowski i społeczność jego użytkowników warunkom określonym przez Ustawę.

Wilamowski spełnia również wszystkie kryteria podmiotowe określone w *Europejskiej karcie języków regionalnych lub mniejszościowych*, które stoją u podstaw cytowanej wyżej ustawowej definicji języka regionalnego.

Wskazane zatem będzie rozszerzenie przez Rzeczpospolitą Polską w jej instrumencie ratyfikacyjnym *Europejskiej karty języków regionalnych lub mniejszościowych* Rady Europy repertuaru języków chronionych przez Polskę tą konwencją.

Projektowane zmiany wynikają bezpośrednio z dołączenia języka wilamowskiego do listy języków regionalnych objętych ustawą.

Jako że do tej pory jedynym językiem regionalnym uznanym i objętym ustawą był język kaszubski, większość proponowanych zmian polega na zamianie formy w liczbie pojedynczej „język regionalny” i jej form gramatycznych zależnych na formę w liczbie mnogiej „języki regionalne” i jej form gramatycznych zależnych.

Najistotniejsze zmiany w tym zakresie dotyczą tytułu przedmiotowej ustawy oraz tytułu jej rozdziału 4: w obu przypadkach proponowana regulacja zmienia liczbę pojedynczą („język regionalny”) na liczbę mnogą („języki regionalne”).

Projektowana regulacja w art. 19 pkt 2 dołącza do języków regionalnych język wilamowski.

Art. 24 ust. 1 pkt 3 przewiduje dołączenia w skład Komisji Wspólnej Rządu i Mniejszości Narodowych i Etnicznych jednego przedstawiciela społeczności posługującej się językiem wilamowskim.

Większość pozostałych zmian w przepisach prawa (art. 1 pkt 2, 5-8, 10-15, art. 2-8) ma charakter konsekwencji prawnych polegających na użyciu liczby mnogiej zamiast liczby pojedynczej w zakresie sformułowania „język regionalny”, np.:

- w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie w art. 4 w ust. 1 pkt 5 nadano nowe brzmienie będące konsekwencją zmian w ustawie zmienianej w art. 1.

- w ustawie z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe w art. 104 pkt 4 dokonano zmiany, podobnie jak w ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, mającej charakter konsekwencji prawnej polegającej na użyciu liczby mnogiej zamiast liczby pojedynczej w zakresie sformułowania „społeczności posługujących się językami regionalnymi”.

Projektowana regulacja w postaci włączenia języka wilamowskiego jako drugiego w Polsce języka regionalnego do ustawy o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o językach regionalnych oraz uwzględnienia go w powiązanych z nią aktów prawnych wypełni lukę w polskiej polityce mniejszościowej i językowej, która nie objęła

dotychczas Wilamowic jako jedynej w swoim rodzaju w Polsce mikroenklawy etniczno-językowej.

W opinii społeczności tej enklawy oficjalne uznanie wilamowskiego na poziomie ustawy jest powinnością ustawodawcy polskiego wobec tej grupy, która wiele set lat temu obrała Polskę za swoją ojczyznę i stała się jej trwałym elementem. Zachowali Wilamowianie swój język i obyczaje, które trwały rozwijały się bez przeszkód aż do II wojny światowej. Włączenie wilamowskiego do ustawowo chronionych języków regionalnych będzie symbolicznym potwierdzeniem ważnego miejsca, jakie zajmował on i zajmuje w polskim krajobrazie językowym oraz jednoznacznym unieważnieniem instytucjonalnych i społecznych prześladowań, które dotknęły Wilamowian i ich język po II wojnie światowej. Język wilamowski przetrwał wszak pomimo represji i potrzebuje natychmiastowego wsparcia zważywszy na sytuację socjolingwistyczną w Wilamowicach i liczbę rodzimych użytkowników.

Będzie to również znaczący bodziec dla rozwijającej się od kilku lat coraz prężniej rewitalizacji języka i związanej z nim kultury wilamowskiej. Jak wspomniano w uzasadnieniu, przed wilamowskim stoi obecnie jedyna szansa na nieprzerwanie łączności międzypokoleniowej i przywrócenie przekazu międzypokoleniowego: żyje bowiem jeszcze kilka osób, dla których wilamowski jest językiem pierwszym/rodzimy – i są już pierwsi nowi użytkownicy/mówcy tego języka (jako wyuczonego: drugiego bądź obcego). Wkrótce tej szansy już nie będzie.

Przez uznanie wilamowskiego w swoim systemie prawnym znalazłaby się Polska w niewielkiej grupie państw aktywnie wspierających ożywienie (rewitalizację) rodzimych mikrojęzyków autochtonicznych⁷. Przetrawanie języka wilamowskiego i obecny program rewitalizacji językowej oraz jego rezultaty (wznowienie przekazu międzypokoleniowego, nowi użytkownicy języka) są bowiem fenomenem na skalę światową.

Uznanie języka wilamowskiego jako regionalnego w Polsce i wpisanie go do jako takiego do przedmiotowej ustawy oraz *Europejskiej karty języków mniejszościowych i regionalnych* z pewnością docenione zostanie przez Radę Europy w ocenach działań i dokonań władz polskich na rzecz zachowania i wspierania różnorodności i dziedzictwa językowego Polski i Europy.

Ponadto status języka regionalnego bezsprzecznie bardzo pozytywnie wpłynie na rozwój miasta, gminy i całego regionu pod względem turystycznym, kulturowym, edukacyjnym. Poza tym pozytywnie wpłynie na świadomość społeczeństwa jako wielokulturowego i wielojęzycznego oraz postrzegania przezeń mniejszości etnicznych/językowych). Status wilamowskiego języka regionalnego przyczyni się do wzrostu kapitału społecznego kraju, dla którego istotną wartością i potencjałem jest bogactwo i różnorodność językowo-kulturowa.

⁷ Czyni to m.in Łotwa w stosunku do języka liwskiego, Norwegia w stosunku do kveńskiego, Portugalia – języka mirandyjskiego, Katalonia w Hiszpanii – wobec arańskiego, Włochy – języków cymbryjskiego i mòcheńskiego.

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Podmioty, na które oddziałuje projektowana regulacja

Organizacje społeczne i instytucje kulturalne mającej istotne znaczenie dla kultury mniejszości narodowych i etnicznych oraz języków regionalnych, administracja rządowa. Stowarzyszenie na rzecz Zachowania Dziedzictwa Kulturowego Miasta Wilamowice *Wilamowianie*, jednostki samorządu terytorialnego miasta i gminy Wilamowice oraz powiatu bielskiego, oraz powołane przez nie instytucje kultury – Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Wilamowicach; Regionalny Ośrodek Kultury w Bielsku-Białej; Biblioteka Miejska w Wilamowicach, Książnica Beskidzka w Bielsku-Białej oraz Zespół Szkół w Wilamowicach im. św. Arcybiskupa Józefa Bilczewskiego.

2. Konsultacje społeczne

Proponowaną nowelizację skonsultowano zgodnie z ustawą z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie z organizacjami oraz mieszkańcami miasta.

W większości przypadków odbywały się one w formie wywiadów fokusowych z członkami poszczególnych organizacji społecznych:

- Stowarzyszenie Wilamowianie (udział brało ponad 90 osób)
- Regionalny Zespół Pieśni i Tańca „Wilamowice” (udział brało ponad 70 osób)
- Koło Gospodyń Wiejskich (udział brało ponad 100 osób)
- inne organizacje społeczne, konfesyjne (łącznie udział brało ponad 500 osób)
- mieszkańcy (łącznie udział brało ponad 400 osób)

Przychylnie o proponowanej regulacji prawnej wyraziły również władze samorządowe miasta i gminy Wilamowice a także powiatu bielskiego.

Swoją pozytywną opinię wyrazili również specjaliści w dziedzinie społeczności i języków mniejszościowych oraz rewitalizacji zagrożonych języków z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Uniwersytetu Warszawskiego, Uniwersytetu Śląskiego, Polskiej Akademii Nauk i wszyscy naukowcy skupieni w *Accademia Wilamowicziana-Wymysiöeryśy Akademij*.

Projektowana regulacja konsultowana była z Komisją Wspólną Rządu i Mniejszości Narodowych i Etnicznych.

3. Wpływ regulacji na dochody i wydatki sektora finansów publicznych

Artykuł 19 ustawy o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym z dnia 6 stycznia 2005 r. stanowi, że w odniesieniu do języka regionalnego stosuje się rt.. 7-15 oraz 17, 18 (ust. 2, 3, 3a, 5) i 24. Wpływy zmiany w regulacji na sektor

finansów publicznych, w tym na budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego oszacowano osobno dla poszczególnych artykułów Ustawy.

- Art. 7 - stanowi o prawie do używania i pisowni imion i nazwisk zgodnie z zasadami pisowni języka mniejszości. W Wilamowicach istnieją dwa równoległe systemy identyfikacji osób. Oprócz imion i nazwisk, które zapisywane są zgodnie z normą języka polskiego, tradycyjnie używa się rozbudowanego systemu przydomków. Z tego względu nie przewiduje się dużego zainteresowania wymianą dokumentów. Przypuszcza się, że dokonywać jej może jedynie część z osób (około 50 osób), którym w okresie powojennym przymusowo zmieniono nazwisko. Koszty tego przedsięwzięcia można oszacować jako sumę kosztów wyrobienia dowodu osobistego, prawa jazdy oraz paszportu dla 50 osób (ponieważ dowód osobisty wyrabiany jest obywatelom bezpłatnie, przyjęto, że jego koszty wynosi tyle samo, co prawa jazdy). Zgodnie z tymi założeniami jednorazowe koszty wprowadzenia regulacji wynosić będą: $[100,50+100,50+150]*50=18.000$. Zastrzec należy, że koszty te odpowiadają kosztom, które za wyrobienie dokumentów ponosi obywatel. Koszty, które ponosi sektor finansów publicznych są prawdopodobnie znacząco niższe.
- Art. 9 - dotyczy używania języka mniejszości (i języka regionalnego) jako języka pomocniczego. Przepisy ten stosuje się, jeżeli liczba mieszkańców gminy należących do mniejszości, której język ma być używany jako język pomocniczy, jest nie mniejsza niż 20% ogólnej liczby mieszkańców gminy. Ponieważ liczba mieszkańców Wilamowic to 3.031⁸, a liczba mieszkańców Gminy Wilamowice to 17.017⁹, to warunek ten nie może być spełniony. W związku z tym zapisy zawarte w artykule nie będą generować kosztów.
- Art. 12- mówi o możliwości używania tradycyjnych nazw miejscowości, ulic i obiektów fizjograficznych. Jedyny skutek finansowy niesłaby wymiana tablic na wjeździe do Wilamowic. Takich tablic jest obecnie 8. Przyjmując, że koszt jednej tablicy to 500 zł¹⁰, całkowity, jednorazowy, koszt takiego działania wyniesie 4.000 zł.
- Art. 17 - pświadcza prawo do nauki języka regionalnego lub w języku regionalnym. Socjolingwistyczna sytuacja języka wilamowskiego sprawia, że dającej się przewidzieć przyszłości możliwa jest tylko ta pierwsza opcja. Art. 17 stanowi również, że realizacja wspomnianych praw odbywa się na zasadzie ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty. Mając na uwadze obowiązujące regulacje prawne nowelizacja ustawy generować będzie dwa rodzaje kosztów.

⁸ <http://www.polskawliczbach.pl/Wilamowice#dane-demograficzne>

⁹ http://www.polskawliczbach.pl/gmina_Wilamowice

¹⁰ Szacunek orientacyjny na podstawie danych z: <https://sklepdrogowy.pl/pl/index/2>

Pierwszy z nich pokrywać będzie doskonalenia nauczycieli mających uczyć języka wilamowskiego. Koszt ten oszacować można na około **10 000** zł w pierwszym roku obowiązywania ustawy, w dalszych latach kwota ta była niższa.

Zmiana treści omawianej ustawy skutkować będzie również zmianą wysokości subwencji oświatowej. Obecnie w Wilamowicach działa jedna Szkoła Podstawowa i jedno Gimnazjum zorganizowane w ramach Zespołu Szkół. W szkole podstawowej, w 13 oddziałach uczy się obecnie 263 uczniów, z czego 212 pochodzi z obwodu szkolnego. Oprócz Wilamowic obejmuje on również sołectwo Zasole Bielańskie, gdzie język wilamowski nie był tradycyjnie używany. Uwzględniając liczbę mieszkańców obu miejscowości można zakładać, że w szkole podstawowej uczy się ok. 170 uczniów z Wilamowic. W gimnazjum uczy się 124 uczniów, z czego 103 pochodzi z obwodu szkolnego obejmującego Zasole Bielańskie i Wilamowice, co oznacza, że ok. 80 z nich pochodzi z Wilamowic. Przyjmując, że nauką języka wilamowskiego zainteresowana byłaby połowa uczniów, oznaczałoby, że podjęłoby ją 85 uczniów ze szkoły podstawowej i 40 z gimnazjum. Zgodnie z załącznikiem do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej ws. sposobu podziału części oświatowej subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego w 2016 r¹¹., oznaczałoby, że w przypadku obliczania subwencji dla uczniów szkół podstawowych zastosowana zostałaby waga $P_{13}=0,2$, w przypadku gimnazjów $P_{15}=1,10$. Przy pozostałych warunkach niezmiennych, wysokość subwencji oświatowej wzrosłaby o $(0,2*85+1,10*40)*5362=327.082$ zł.

- Art. 18 - stanowi o obowiązku zapewnienie środków celu ochrony, zachowania i rozwoju tożsamości kulturowej mniejszości a także integracji obywatelskiej i społecznej. Dokładne oszacowanie kosztów dla sektora publicznego nie jest w tym wypadku możliwe. Środki te przekazywane są bowiem w postaci dotacji podmiotowych i celowych. Mając na uwadze liczebność społeczności Wilamowic, a także jej geograficzną koncentrację trudno przypuszczać, by wyniosły one więcej niż kilkadziesiąt tysięcy złotych rocznie.
- Art. 24 - przyznaje przedstawicielowi języka regionalnego prawa wejścia w skład Komisji Wspólnej Rządu i Mniejszości Narodowych i Etnicznych. W myśl ustawy funkcja taka wykonywana jest społecznie, pokrywane są jedynie koszty jej pełnienia (dojazdy, diety pobytowe etc.). Rocznie koszty takie wynosić mogą ok. 2000 zł.

4. Wpływ regulacji na rynek pracy, konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw

¹¹ <https://men.gov.pl/wp-content/uploads/2015/12/zalacznik-do-rozporzadzenia.pdf>

Uznanie języka wilamowskiego za język regionalny w wydatny sposób zwiększa szanse jego przetrwania. Fakt ten powoduje, że projektowana regulacja może istotnie wpłynąć na lokalny rynek pracy, konkurencyjność gospodarki w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw zarówno tych dużych, jaki średnich, małych i mikroprzedsiębiorców. Wyróżnić można jakościowe i ilościowe zmiany powodowane przez nowelizację ustawy.

1) zmiany jakościowe – zwiększenie kapitału intelektualnego Wilamowic

Badania prowadzone przez psycholingwistów wskazują na szereg korzyści wynikających z bilingwalizmu (dwujęzyczności). Osoby dwujęzyczne lepiej radzą sobie z zadaniami wymagającymi zarządzania konfliktem, zadaniami wymagającymi odsiewania zbędnych lub fałszywych informacji, a także przełączaniem się między zadaniami¹². Badania wykazały również, że osobom dwujęzycznym łatwiej jest nauczyć się trzeciego języka niż osobie monolingwalnej (jednojęzycznej) języka drugiego¹³. Wielojęzyczność ma również wpływ na zdrowie populacji. Badania medyczne wykazały również, że u osób dwujęzycznych pierwsze symptomy choroby Alzheimera pojawiały się średnio o 5,1 roku później niż u osób monolingwalnych¹⁴. Choć nawet przybliżone wyrażenie w wartościach pieniężnych wyżej wymienionych korzyści wynikających ze znajomości języka wilamowskiego jest niemożliwe, to ponad wszelką wątpliwość należy stwierdzić, że w sposób jednoznacznie pozytywny wpłynie on na zwiększenie kapitału ludzkiego na omawianym terenie.

2) zmiany ilościowe – zwiększenie etnoturystycznej atrakcyjności Wilamowic i regionu

Język wilamowski już obecnie jest przyczyną, dla której ruch turystyczny na terenie miasteczka odgrywa istotną rolę w gospodarce miasta. Istnieje jednak obawa, że wraz z pogarszającą się sytuacją socjolingwistyczną języka pozytywne trendy w tym zakresie ulegną zmianie. Uznanie języka wilamowskiego za język regionalny pozytywnie wpłynie na szanse jego przetrwania. Co równie istotne, proponowane zmiany istniejących regulacji prawnych mimowolnie odgrywać będą pozytywną rolę marketingową, chociażby zwiększając medialne zainteresowanie Wilamowicami. Szacuje się, że Wilamowice odwiedza rocznie ok. 3000 turystów z kraju i zagranicy. Szacunki Głównego Urzędu Statystycznego mówią o tym, że dla turystów krajowych przeciętny wydatek jednej osoby na krajową podróż trwającą od 2 do 4 dni wyniósł 230 zł. Założyć można, że w ciągu jednego dnia osoba wydaje średnio 80 zł. Wielkość rynku usług turystycznych można więc obecnie szacować na 240000 zł rocznie. Zmiana regulacji prawnych pozwoli na istotne zwiększenie tej kwoty.

¹² Prior, A., & MacWhinney, B. (2010). A bilingual advantage in task switching. *Bilingualism: Language and Cognition*, 13(2), 253–262.

¹³ Kaushanskaya, M., & Marian, V. (2009). The bilingual advantage in novel word learning. *Psychonomic Bulletin and Review*, 16(4), 705–710.

¹⁴ Craik, F. I., Bialystok, E., & Freedman, M. (2010). Delaying the onset of Alzheimer disease: Bilingualism as a form of cognitive reserve. *Neurology*, 75(19), 1726–1729.

Projekt ustawy, mimo iż może pozytywnie wpłynąć na działalność, lokalnych przedsiębiorców, nie dotyczy majątkowych praw i obowiązków przedsiębiorców lub praw i obowiązków przedsiębiorców wobec organów administracji publicznej.

5. Wpływ regulacji na sytuację i rozwój regionów

Projektowana regulacja może wpłynąć dodatnio na sytuację i rozwój lokalny miasta i gminy Wilamowice oraz rozwój całego subregionu. Na terenie Gminy Wilamowice istnieją stosunkowo liczne i aktywne, lecz niekoordynujące wzajemnie swoich działań podmioty, które świadczą lub mają potencjał by świadczyć usługi okołoturystyczne. Od niedawna podejmowane są działania mające na celu poprawę tej sytuacji. Starania te realizowane są przez lokalne grupy działania, lokalne grupy rybackie, a także badaczy zajmujących się językiem wilamowskim. Ich celem jest utworzenie na terenie subregionu obejmującego Wilamowice formalnego lub nieformalnego klastra turystycznego, który rozumiany jest przy tym jako tworzące aktywną sieć współpracujące ze sobą, skupisko wytwórców produktów i usług turystycznych, wspierających ich przedsiębiorców z innych branż, a także władz lokalnych i zaplecza eksperckiego. Dzięki takiemu mechanizmowi naturalną konsekwencją poprawy socjolingwistycznej sytuacji języka wilamowskiego, wynikającego ze stymulacji etnoturystyki jest rozwój również innych podmiotów działających w ramach subregionalnego klastra, a konsekwencji całego regionu.

Należy również zaznaczyć, że istniejące już obecnie międzynarodowe zainteresowanie kwestią języka wilamowskiego może sprawić, że zmiana regulacji prawnych w tym zakresie przyczyni się poprawy wizerunku Polski, a przez to zwiększy tzw. *soft power*, którym dysponuje Rzeczpospolita Polska.

6. Oświadczenie o zgodności z prawem Unii Europejskiej

Przedmiot projektowanej regulacji nie jest objęty prawem Unii Europejskiej